

จลสาร

1 สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา

- สารผู้นำจากผู้บริหารสูงสุด
- ความสัมพันธ์ระดับน้ำเพื่อการเตือนภัย

ที่มา ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคกลาง

ปีที่ 11 ฉบับที่ 132
ประจำเดือนมิถุนายน
พ.ศ. 2567

สารจากผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้ สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา

สวัสดีชาว สบอ. ทุกท่านครับ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2567 ที่ผ่านมากรมอุตุนิยมวิทยาได้ประกาศการสิ้นสุดฤดูร้อนของปีนี้และเข้าสู่ฤดูฝนอย่างเป็นทางการแล้วนะครับ และในวันที่ 13 มิถุนายน 2567 ที่จะถึงนี้กรมชลประทานของเราก็จะมีอายุครบ 122 ปี กรมชลประทานเป็นองค์กรที่บริหารจัดการน้ำเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน เป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย บวกกับบุคลากรที่มีคุณภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ก้าวสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะ ทันสมัย ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันท่วงที เข้าถึงทุกพื้นที่ พัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้คำขวัญ กรมชลประทาน งานเพื่อแผ่นดินไทย ครับ

เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2567 ที่ผ่านมาผมได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนกรมชลประทาน ร่วมลงนามสัญญาสนับสนุนโครงการ "การศึกษาศักยภาพการเพิ่มปริมาณน้ำฝนด้วยเทคโนโลยีคลื่นเสียงความถี่ต่ำในประเทศไทย" ระหว่าง สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ร่วมกับ กรมฝนหลวงและการบินเกษตรกร กรมชลประทาน บริษัท มดทองพัฒนา จำกัด และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการนี้ นายชวลิต ชูขจร ประธานกรรมการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร เป็นประธานในพิธี โดยมี Mr. Yao Zhan Yu ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยชิงหัว สาธารณรัฐประชาชนจีน และผู้เกี่ยวข้องร่วมเป็นสักขีพยาน ณ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ทั้งนี้ กรมชลประทานมีส่วนร่วมในการสนับสนุนข้อมูลด้านอุทกวิทยา และการประเมินปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ รวมถึงการประสานงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ เพื่อนำไปต่อยอดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยดังกล่าว และสามารถเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จุลสารฉบับนี้นำเสนอเรื่อง “ความสัมพันธ์ระดับน้ำเพื่อการเตือนภัยชุมชนวัดอินทารามและชุมชนวัดบันไดช้างจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ซึ่งเป็นบทความของศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคกลาง เรื่องราวจะเป็นอย่างไรนั้น ท่านผู้อ่านสามารถติดตามได้ในจุลสารฉบับนี้ หวังว่าจะเป็นความรู้และสามารถนำไปปรับใช้กับงานภายใน สบอ. ของเราได้ครับ

นายธเนศร์ สมบูรณ์

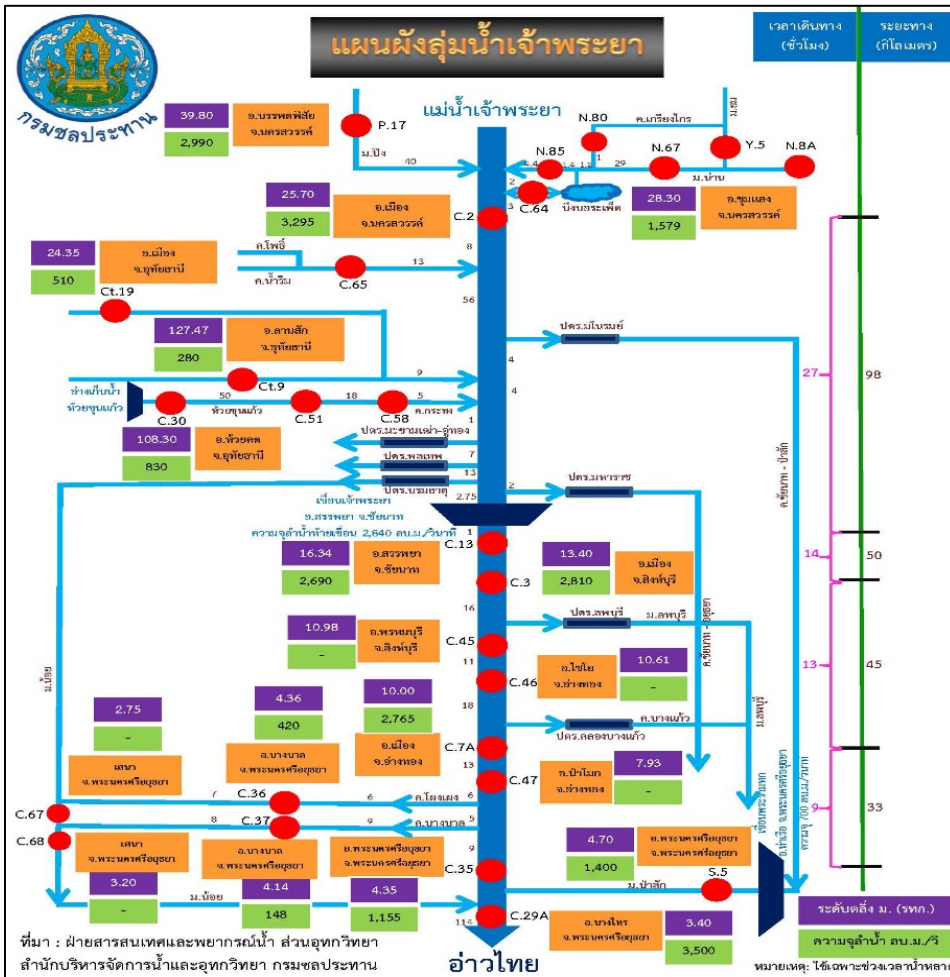
ผส.บอ.

ความสัมพันธ์ระดับน้ำเพื่อการเตือนภัยชุมชนวัดอินทารามและชุมชนวัดบันไดช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศไทย มีพื้นที่ลุ่มน้ำรวมทั้งสิ้น 20,523.42 ตร.กม. (ไม่รวมลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน สะแกกรัง ป่าสัก และท่าจีน) พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขต 17 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ พิจิตร กำแพงเพชร อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี นครปฐม นครนายก พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ รวมถึงกรุงเทพมหานคร ลักษณะลุ่มน้ำวางตัวตามแนวเหนือ - ใต้ ทิศเหนือติดกับลุ่มน้ำปิงและน่าน ทิศใต้ติดกับอ่าวไทย ทิศตะวันออกติดกับลุ่มน้ำท่าจีนและลุ่มน้ำสะแกกรัง และทิศตะวันตกติดกับลุ่มน้ำป่าสักและลุ่มน้ำบางปะกง

แม่น้ำเจ้าพระยามีจุดกำเนิดอยู่ที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ไหลจากทิศเหนือลงสู่อ่าวไทย ผ่านที่ราบภาคกลาง สภาพลุ่มน้ำทางฝั่งตะวันออกในเขตจังหวัดนครสวรรค์และลพบุรี เป็นที่ราบสูงมีเนินเขาเตี้ยๆ เป็นสันปันน้ำกั้นระหว่างลุ่มน้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำป่าสัก ส่วนทางตอนล่างลงมาซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดสระบุรีและฉะเชิงเทราจะเป็นที่ราบลาดเขาลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา และเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลในเขตจังหวัดสมุทรปราการ สภาพลุ่มน้ำทางฝั่งตะวันตกของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ตอนบนเป็นที่ราบและตอนล่างเป็นที่ราบลุ่ม ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับลุ่มน้ำท่าจีนลาดลงไปจรดชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย

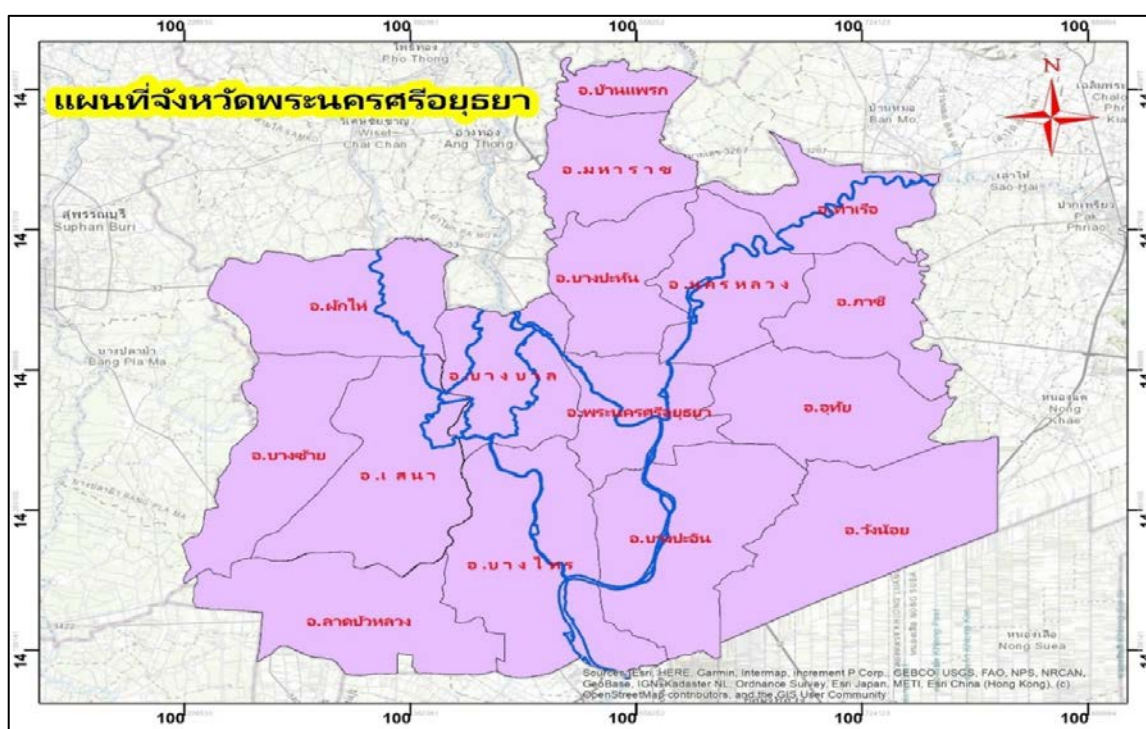

แผนผังน้ำลุ่มน้ำเจ้าพระยา

2. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขาและป่าไม้ มีแม่น้ำไหลผ่าน 4 สายได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ป่าสัก ลพบุรีและแม่น้ำน้อย มีพื้นที่ทั้งหมด 2,556.640 ตร.กม. หรือ 1,597,900 ไร่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอดีตราชธานีของไทยมีหลักฐานของการเป็นเมืองในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 - 18 โดยมีร่องรอยของที่ตั้งเมือง โบราณสถาน โบราณวัตถุ และเรื่องราวเหตุการณ์ในลักษณะ ตำนานพงศาวดาร ไปจนถึงหลักศิลาจารึก ซึ่งถือว่าเป็นหลักฐานร่วมสมัยที่ใกล้เคียงเหตุการณ์มากที่สุด ซึ่งเมืองอโยธยาหรืออโยธยาศรีรามเทพนคร หรือเมืองพระราม มีที่ตั้งอยู่บริเวณด้านตะวันออกของเกาะเมืองอยุธยา มีบ้านเมืองที่มีความเจริญทางการเมือง การปกครอง และมีวัฒนธรรมที่รุ่งเรืองแห่งหนึ่ง

แผนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เหตุการณ์อุทกภัยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาจะเกิดอุทกภัยในเดือนสิงหาคม - พฤศจิกายน ของทุกๆปีเพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลาประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากร่องมรสุมที่พัดผ่านและพายุหมุนเขตร้อนที่พัดเข้ามาสู่ประเทศไทยซึ่งทำให้เกิดฝนตกหนักในภาคเหนือ ภาคกลาง ทำให้ปริมาณน้ำจากภาคเหนือที่ไหลมาจากแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดนครสวรรค์และจะมีปริมาณน้ำจากแม่น้ำสะแกกรังไหลมารวมอีกด้วย ก่อนที่จะไหลผ่านเขื่อนเจ้าพระยาซึ่งเป็นเขื่อนทดน้ำที่จังหวัดชัยนาทและไหลลงสู่อ่าวไทยผ่านหลายจังหวัดในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยถ้าหากเกิดเหตุการณ์ปริมาณน้ำล้นตลิ่งท่วมบ้านเรือนชุมชนจากแม่น้ำเจ้าพระยาและลำน้ำสาขาจะเกิดในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นที่แรกและท่วมนานที่สุด

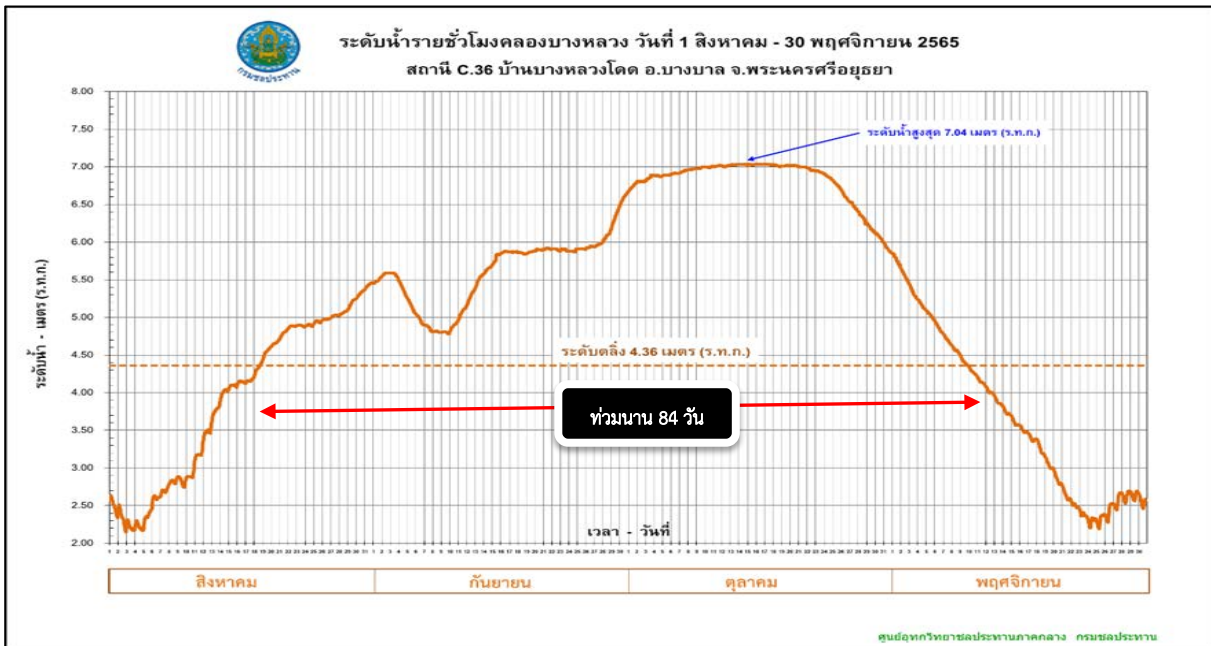
ปี 2565 ระบายน้ำสูงสุดผ่านสถานี C.13 แม่น้ำเจ้าพระยา ท้ายเขื่อนเจ้าพระยา อ.สรรพยา จ.ชัยนาท ระดับน้ำสูงสุด 17.41 ม.(ร.ท.ก.) สถานี C.36 คลองบางหลวง อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา ระดับน้ำสูงสุด 7.04 ม.(ร.ท.ก.) สถานี C.67 แม่น้ำน้อย อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา ระดับน้ำสูงสุด 5.79 ม.(ร.ท.ก.)

ปี 2566 ระบายน้ำสูงสุดผ่านสถานี C.13 แม่น้ำเจ้าพระยา ท้ายเขื่อนเจ้าพระยา อ.สรรพยา จ.ชัยนาท ระดับน้ำสูงสุด 13.87 ม.(ร.ท.ก.) สถานี C.36 คลองบางหลวง อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา ระดับน้ำสูงสุด 5.23 ม.(ร.ท.ก.) สถานี C.67 แม่น้ำน้อย อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา ระดับน้ำสูงสุด 4.33 ม.(ร.ท.ก.)

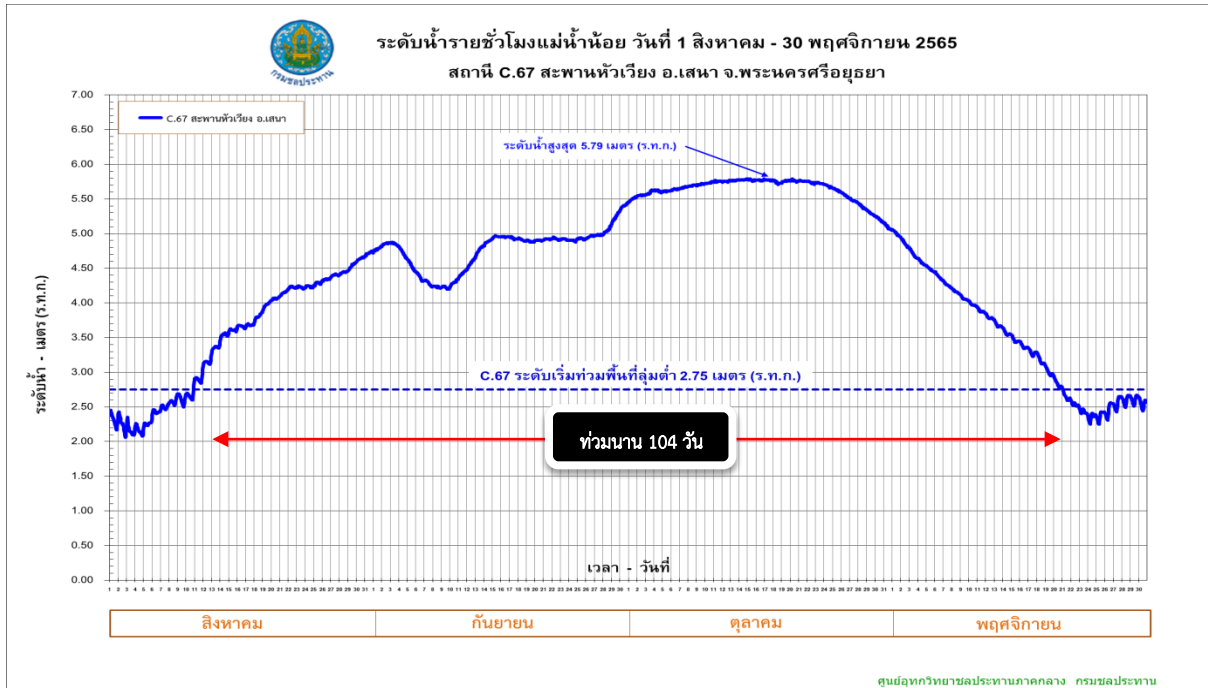

การเกิดอุทกภัยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.1 ช่วงเวลาการเกิดน้ำล้นตลิ่งสถานี C.36 คลองบางหลวง อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา ปี 2565

3.2 ช่วงเวลาการเกิดน้ำล้นตลิ่งสถานี C.67 แม่น้ำน้อย อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา ปี 2565

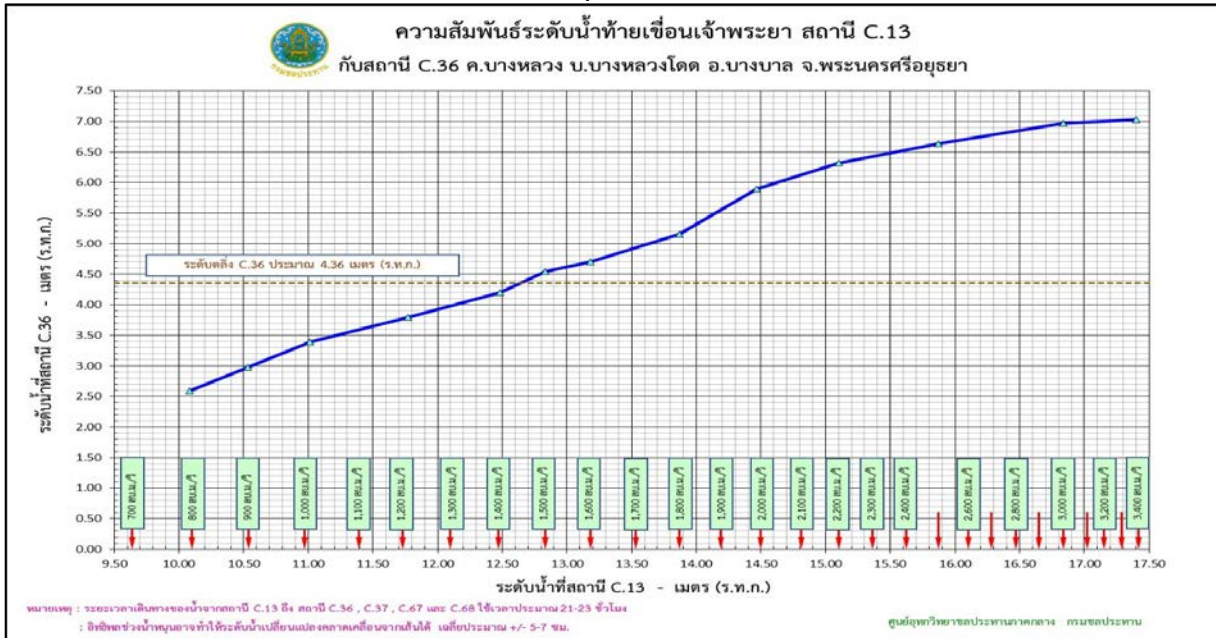

4. ความสัมพันธ์ระดับน้ำระหว่างเขื่อนเจ้าพระยากับสถานีด้านท้ายน้ำ

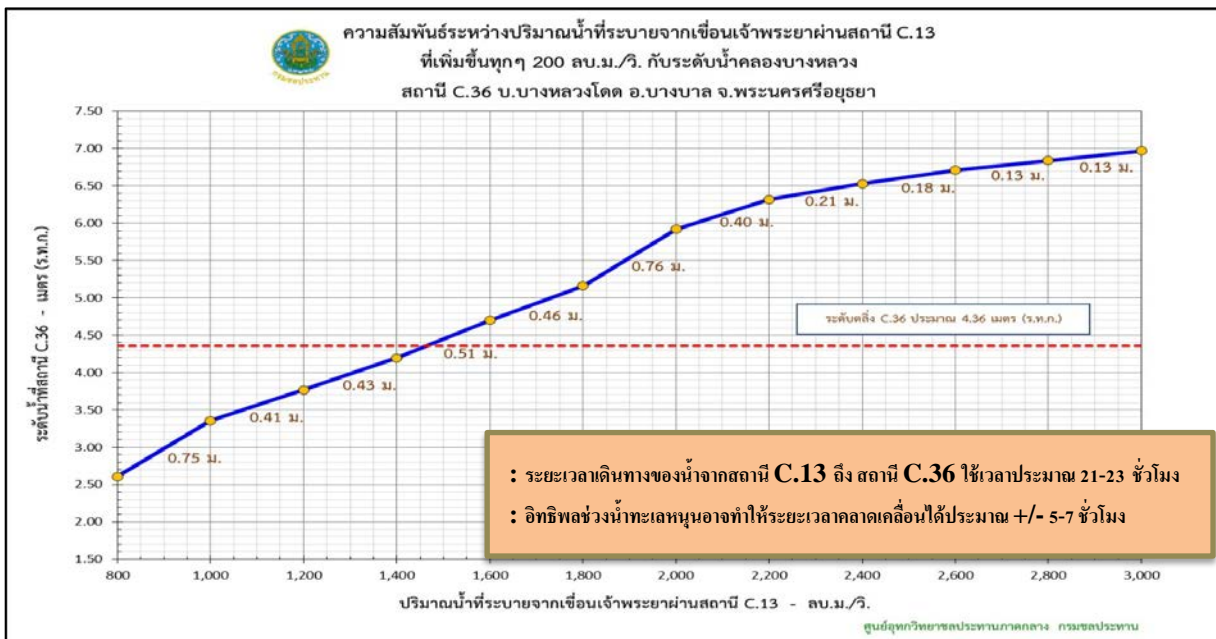
จากข้อมูลการระบายน้ำของเขื่อนเจ้าพระยาและสถานีสำรวจทางอุทกวิทยาซึ่งอยู่ด้านท้ายน้ำ จึงสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับน้ำและอัตราการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำระหว่างเขื่อนเจ้าพระยากับสถานี C.36 และ สถานี C.67 ได้ดังนี้

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำสถานี C.13 ท้ายเขื่อนเจ้าพระยากับสถานี C.36

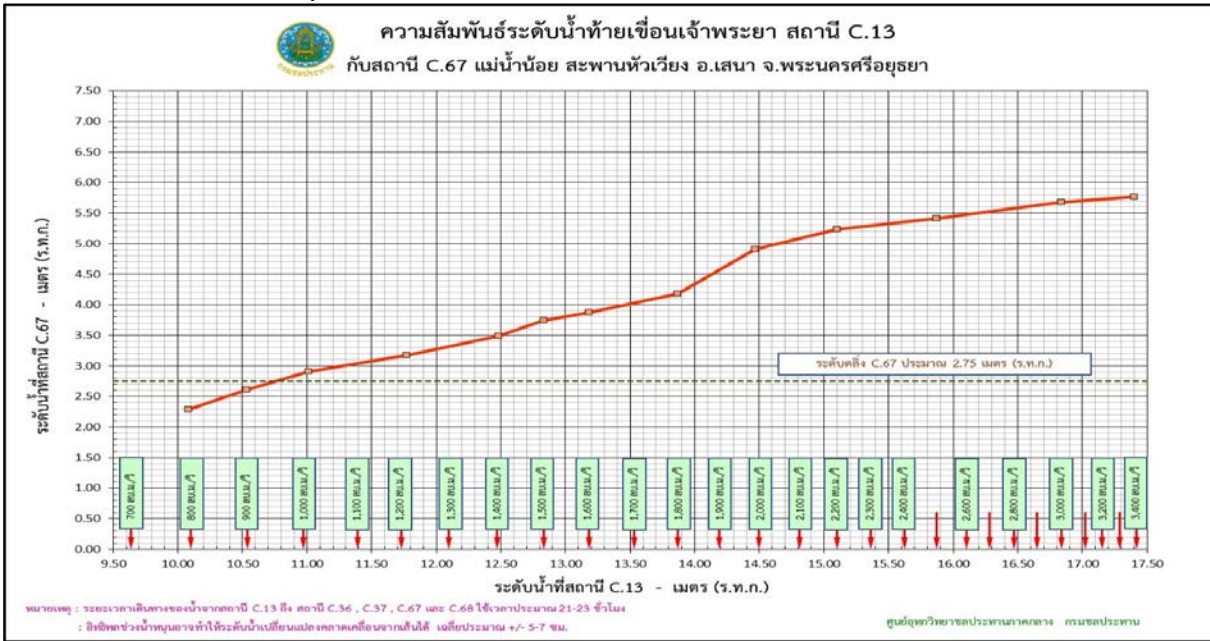
คลองบางหลวง อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา

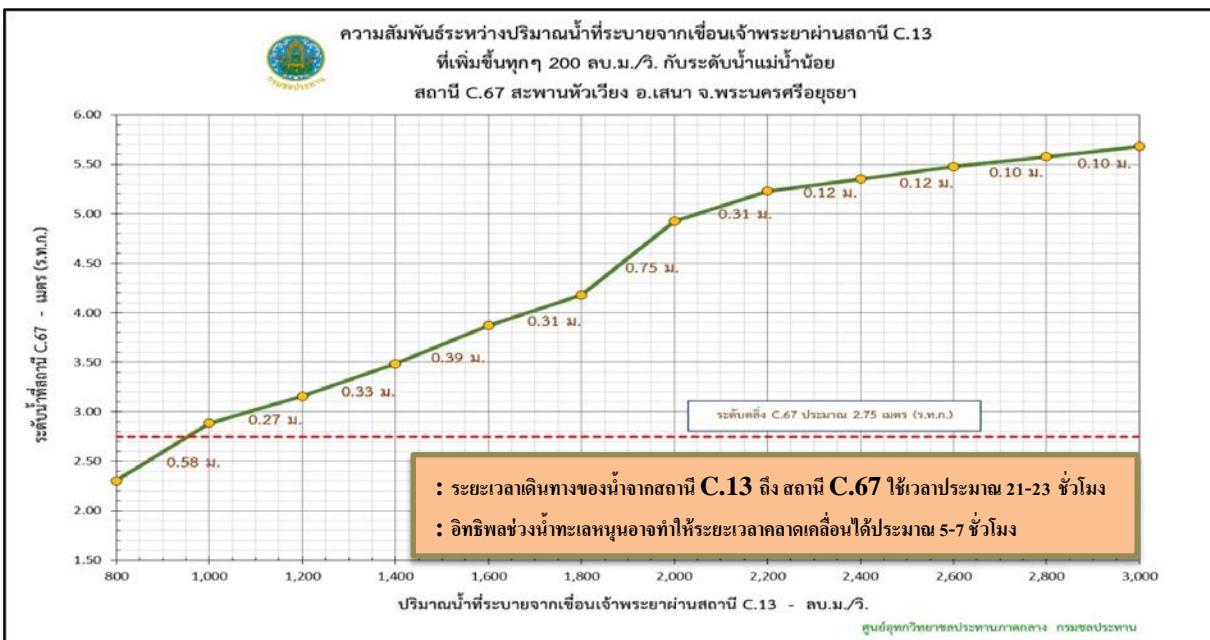
4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำที่ระบายจากเขื่อนเจ้าพระยากับระดับน้ำที่สถานี C.36 คลองบางหลวง อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำสถานี C.13 ท้ายเขื่อนเจ้าพระยากับสถานี C.67 แม่น้ำน้อย ต.หัวเวียง อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา

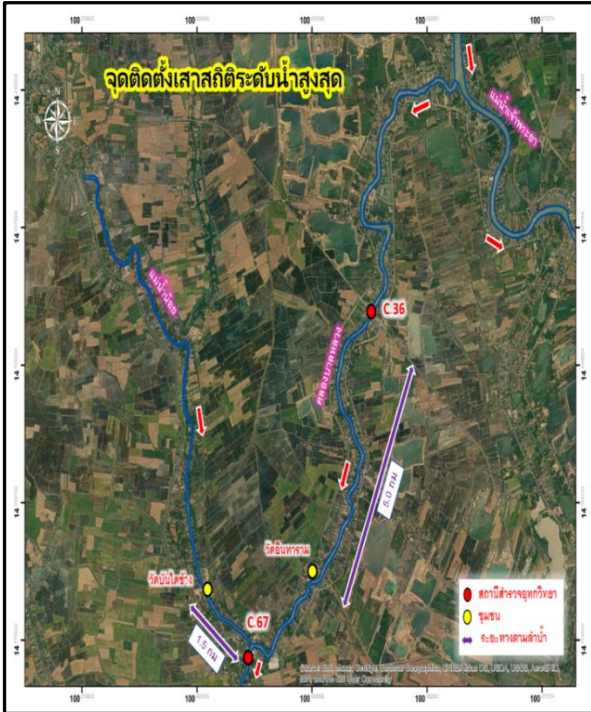
4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำที่ระบายจากเขื่อนเจ้าพระยากับระดับน้ำที่สถานี C.67 แม่น้ำน้อย ต.หัวเวียง อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา

5. ความสัมพันธ์ระดับน้ำเพื่อการผันเดือนภัยระหว่างเขื่อนเจ้าพระยากับชุมชนวัดอินทารามและวัดบันไดช้าง

จากการลงพื้นที่สำรวจคราบระดับน้ำท่วมสูงสุดในชุมชนเป้าหมายคือชุมชนวัดอินทาราม และชุมชนวัดบันไดช้างซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับสถานี C.36 และ C.67 เพื่อติดตั้งเสาสถิติระดับน้ำสูงสุดและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำ-ปริมาณน้ำที่ระบายจากเขื่อนเจ้าพระยากับพื้นที่ชุมชนเป้าหมายโดยสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

สำรวจชุมชนพื้นที่เป้าหมาย

ชุมชนวัดอินทาราม หมู่ 9 ต.วัดตะกู อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา
ใช้สถานี C.36 คลองโผงเผง ในการวิเคราะห์

สถานี C.36 ระดับน้ำสูงสุด 6.53 ม. เมื่อวันที่ 23 ต.ค. 2564
ระดับน้ำสูงสุด 7.04 ม. เมื่อวันที่ 14 ต.ค. 2565
ระดับน้ำสูงสุด 5.23 ม. เมื่อวันที่ 16 ต.ค. 2566

(ระดับด้านท้ายน้ำอยู่ต่ำกว่า 0.48 - 0.64 ม.)

- ต.ค. 2565: คราบระดับน้ำสูงสุดที่วัดอินทาราม 6.40 ม.
- ต.ค. 2566: คราบระดับน้ำสูงสุดที่วัดอินทาราม 4.75 ม.

- ชุมชนวัดอินทราทรามวันที่ 17 ต.ค. 2565 ที่ สถานี C.36 ระดับน้ำ 7.03 เมตร. (ร.ท.ก.) สูงกว่าระดับตลิ่ง 2.67 เมตร

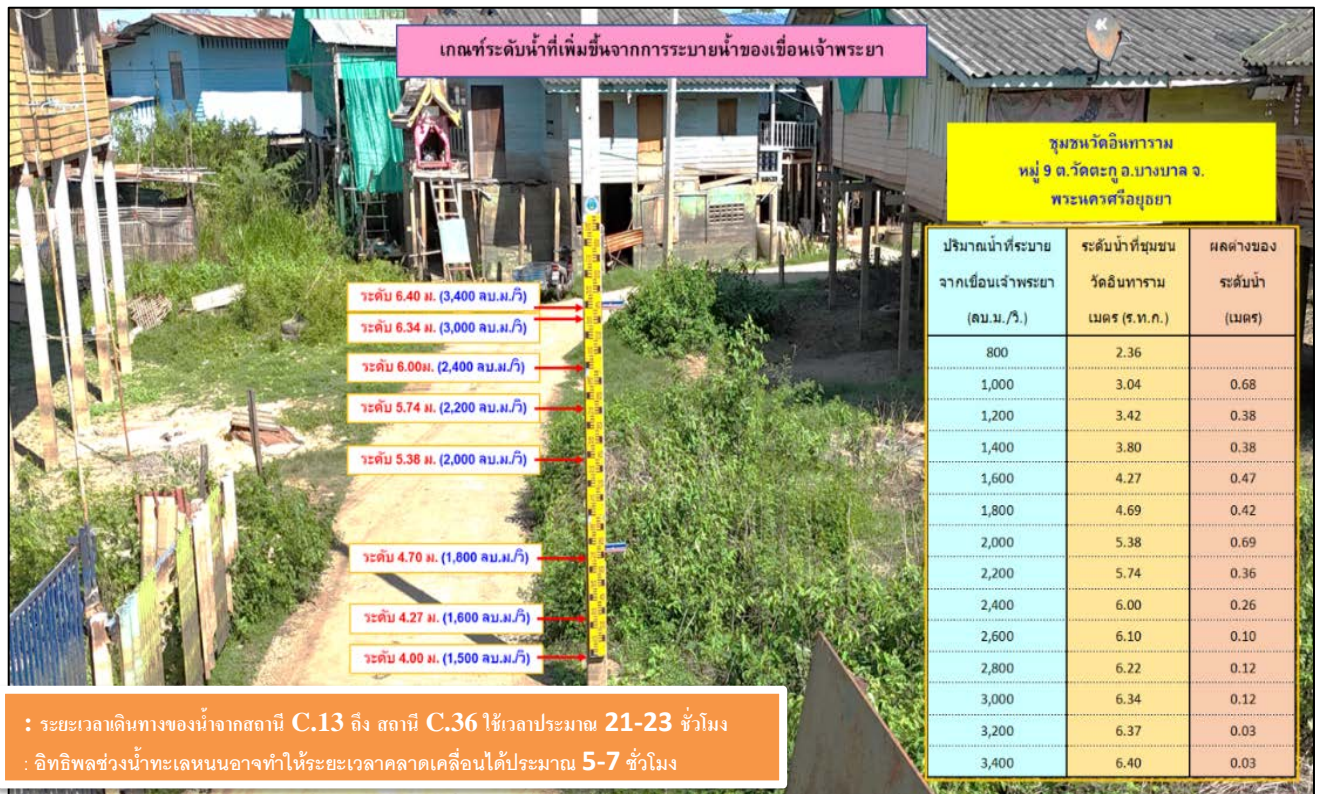
- หาค่าระดับน้ำท่วมสูงสุดจากคราบน้ำด้วยเครื่องมือ Real Time Kinematics (RTK)

- ดำเนินการติดตั้งเสาสถิติระดับน้ำท่วมสูงสุดที่ชุมชนวัดอินทราทราม ต.วัดตะกู อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา

- ความสัมพันธ์ระดับน้ำระหว่างการระบายน้ำของเขื่อนเจ้าพระยากับชุมชนวัดอินทาราม ต.วัดตะกู อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา

ชุมชนวัดบันไดช้าง
 (บ้านป่าแหวน บ้านลุงบัญญัติ)
 หมู่ 4 ต.หัวเวียง อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา
 ใช้สถานี C.67 แม่น้ำน้อย ในการวิเคราะห์
 สถานี C.67 วันที่ 7 ธ.ค. 2566 ที่ระดับ 0.67 ม.
 ระดับผิวน้ำที่บ้านเป้าหมาย 0.93 ม. ต่างกัน 26 ซม.
 ระดับพื้นที่ลานวัดบันไดช้าง 5.52 ม.
 สถานี C.67 ระดับน้ำสูงสุด 5.79 ม. 14 ต.ค. 2565
 ระดับน้ำสูงสุด 4.27 ม. 16 ต.ค. 2566
 - ต.ค. 2565: คราบระดับน้ำสูงสุดที่บ้านป่าแหวน 5.95 ม.
 - ต.ค. 2566: คราบระดับน้ำสูงสุดที่บ้านป่าแหวน 4.55 ม.

- ชุมชนวัดบันไดข้างวันที่ 17 ต.ค.2565 ที่สถานี C.67 ระดับน้ำ 5.78 เมตร.(ร.ท.ก.)
สูงกว่าระดับตลิ่ง 3.03 เมตร

หาค่าระดับน้ำท่วมสูงสุดจากคราบน้ำด้วยเครื่องมือ Real Time Kinematics (RTK)

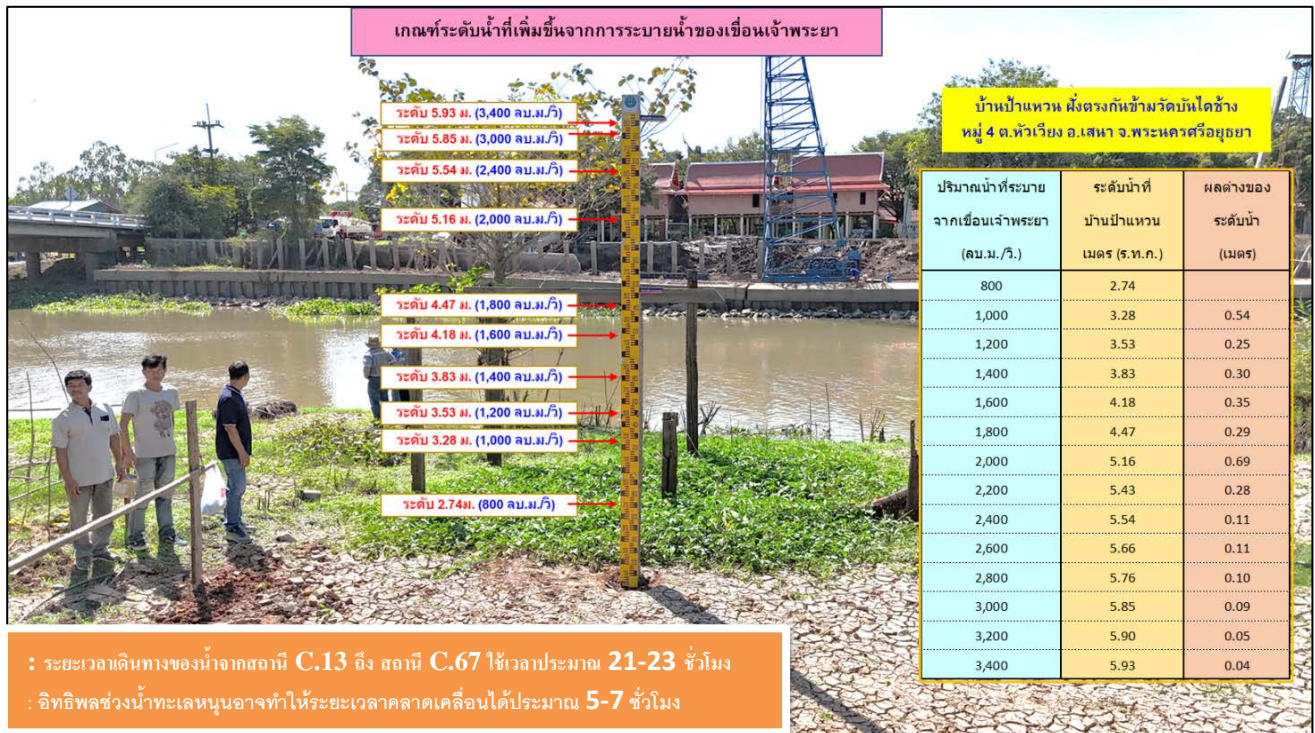

ดำเนินการติดตั้งเสาสถิติระดับน้ำท่วมสูงสุดที่ชุมชนวัดบันไดช้าง ต.หัวเวียง อ.เสนา

จ.พระนครศรีอยุธยา

ความสัมพันธ์ระดับน้ำระหว่างการระบายน้ำของเขื่อนเจ้าพระยากับชุมชนวัดบันไดช้าง (บ้านป่าแหวน)

ความสัมพันธ์ระดับน้ำระหว่างการระบายน้ำของเขื่อนเจ้าพระยากับชุมชนวัดบันไดช้าง (บ้านลุงบัญชา)

การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้สถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำ

ผลการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ สถานการณ์อุทกภัย ปี 2566 ตลอดช่วงฤดูฝนที่ผ่านมา มีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้สถานการณ์และการบริหารจัดการน้ำ จำนวนทั้งสิ้น 23,901 ครั้ง และจำนวนเกษตรกรที่เข้ารับฟังการประชาสัมพันธ์ 78,047 คน

- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน 104 ครั้ง และจำนวนเกษตรกรที่เข้ารับฟังการประชาสัมพันธ์ 2,335 คน
- คณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) จำนวน 169 ครั้ง และจำนวนเกษตรกรที่เข้ารับฟังการประชาสัมพันธ์ 7,813 คน
- กลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 3,625 ครั้ง และจำนวนเกษตรกรที่เข้ารับฟังการประชาสัมพันธ์ 67,899 คน
- การประชาสัมพันธ์อื่นๆ จำนวน 20,003 ครั้ง

วัตถุประสงค์

- รวบรวมและจัดระบบองค์ความรู้ที่กระจัดกระจายอยู่ในแต่ละส่วนให้อยู่ในที่เดียวกัน
ง่ายต่อการค้นคว้า และนำไปใช้ประโยชน์
- เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้ของหน่วยงานภายในสำนักให้กับผู้อ่าน
ทั้งภายใน และภายนอกองค์กรเสริมประสิทธิภาพการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนระหว่าง
บุคลากรของหน่วยงานในองค์กร
- เป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และนำเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ และ
สร้างสรรค์

ที่ปรึกษา

- ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา
- ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำ
- ผู้อำนวยการส่วนอุทกวิทยา
- ผู้อำนวยการส่วนการใช้น้ำชลประทาน
- ผู้อำนวยการส่วนปรับปรุงบำรุงรักษา
- ผู้อำนวยการส่วนความปลอดภัยเขื่อน
- ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์
- ผู้อำนวยการส่วนประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ
- ผู้อำนวยการศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคฯ
- ผู้อำนวยการส่วนบริหารทั่วไป

บรรณาธิการ นายสถาพร นาคคณิ่ง

กองบรรณาธิการ -

สถานที่ติดต่อ

- : สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน โทร 0-2241-2360
- : Fax. 0-2241-2360 <http://water.rid.go.th/hydhome/>
- : ฝ่ายเผยแพร่การใช้น้ำชลประทาน โทร./Fax. 0-2241-4794
- : ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคกลาง โทร. 0-5640-5101
- : E-mail: watermanagement.hydro@gmail.com

ค่านิยม WATER FOR ALL

WORK SMART

ทำงาน เก่งคิด

ACCOUNTABILITY

รับผิดชอบงาน

TEAMWORK & NETWORKING

ร่วมมือ ร่วมประสาน

EXPERTISE

เชี่ยวชาญงานที่ทำ

RESPONSIVENESS

นำประโยชน์สู่ประชาชน